

DIMENSIUNEA GEOPOLITICĂ A RĂZBOIULUI HIBRID ÎN CONTEXTUL SCRUTINULUI PARLAMENTAR DIN 28 SEPTEMBRIE 2025¹

GEOPOLITICAL DIMENSION OF THE HYBRID WARFARE IN THE CONTEXT OF THE PARLIAMENTARY ELECTION HELD ON 28 SEPTEMBER 2025

Veaceslav UNGUREANU, *doctor habilitat în științe politice,*
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al
Universității de Stat din Moldova
E-mail: veaceslav.ungureanu@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7780-8479>

CZU: 342.53(478)''2025'': 327

<https://doi.org/10.53783/snierm2025.04>

Rezumat. *Actualmente, dimensiunea geopolitică a războiului hibrid al Federației Ruse împotriva Republicii Moldova a căpătat o importanță deosebită, în special în perioada electorală a scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025, în care și-a consolidat prezența drept factor determinant al partidelor politice pro-ruse în aspirația de a obține puterea politică în stat, ce s-au manifestat împotriva valorificării intereselor geopolitice de dezvoltare ale țării, precum și prin deturnarea vectorului de integrare europeană realizat de politica externă la nivel parlamentar și guvernamental, totodată, prin intermediul cărora au fost exercitate acțiuni de ingerință externă cu scopul de a păstra Republica Moldova în sfera de influență geopolitică exclusivă a Federației Ruse. Narațiunile geopolitice a acestui ciclu electoral a reiterat vulnerabilitățile capacităților instituționale din cadrul sistemului național de securitate în raport cu riscurile și amenințările din cadrul componente neconvenționale a războiului hibrid cu vădit aspect geopolitic, care au putut fi contracarate datorită deschiderii geopolitice ale Uniunii Europene și Alianței Nord-Atlantice, exprimate față de Republica Moldova, încurajând orientarea politicii externe spre realizarea indispensabilă a agendei de integrare europeană, precum și impulsționând gradul de conștientizare a sistării evoluției parcursului european prin continuitatea relațiilor geopolitice cu Federația Rusă.*

Cuvinte-cheie: *război hibrid, scrutin parlamentar, narațiuni geopolitice, interese geopolitice, securitatea națională, război neconvențional, Uniunea Europeană, Alianța Nord-Atlantică.*

¹ Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 *Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice*, realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

Summary. Currently, the geopolitical dimension of the Russian Federation's hybrid warfare against the Republic of Moldova has gained particular importance, especially during the electoral period of the parliamentary elections of 28 September 2025. In this context, it has consolidated its presence as a determining factor for pro-Russian political parties in their aspiration to obtain political power in the state. These parties have acted against the promotion of the country's geopolitical development interests, as well as through the diversion of the European integration vector pursued by foreign policy at the parliamentary and governmental levels. At the same time, through these channels, acts of external interference were carried out with the aim of keeping the Republic of Moldova within the exclusive geopolitical sphere of influence of the Russian Federation. The geopolitical narratives of this electoral cycle reiterated the vulnerabilities of the institutional capacities within the national security system in relation to the risks and threats arising from the unconventional component of the hybrid warfare with a pronounced geopolitical dimension. These challenges were countered due to the geopolitical openness of the European Union and the North Atlantic Alliance toward the Republic of Moldova, which encouraged the orientation of foreign policy to the indispensable achievement of the European integration agenda, while also increasing awareness of the need to halt any stagnation of the European path caused by the continuation of geopolitical relations with the Russian Federation.

Keywords: hybrid warfare, parliamentary elections, geopolitical narratives, geopolitical interests, national security, unconventional war, the European Union, the North Atlantic Alliance.

Introducere

Necesitatea unei noi abordări de asigurare a securității naționale din perspectiva rezilienței dimensiunii geopolitice, în contextul desfășurării de către Federația Rusă împotriva Republicii Moldova a unui război hibrid fără precedent în perioada electorală a scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025, dar și în condițiile agresiunii militare pe scară largă ale Federației Ruse împotriva Ucrainei, este un imperativ în realizarea intereselor naționale de a-și modifica statutul geopolitic de neutralitate permanentă, abandonând poziționarea geopolitică de *stat-tampon* în cadrul sferei de influență geopolitică a Federației Ruse și aderând la Alianța Nord-Atlantică și Uniunea Europeană, astfel integrându-se în sfera de influență geopolitică Occidentală, ce va diminua pericolul existențial și va asigura viitorul continuității și dezvoltării Republicii Moldova.

1. Repere teoretico-conceptuale ale fenomenului războiului hibrid

Odată cu sfârșitul războiului rece a fost declanșată o schimbare a paradigmei referitoare la apariția, amplificarea și multiplicarea unor noi fațete ale amenințărilor asimetrice, reliefând fenomenul războiului hibrid, care nu poate fi hibrid doar prin capabilitățile și mijloacele utilizate, dar și prin consecințele produse, dacă nu este abordat și din perspectiva teoretico-conceptuală pentru înțelegerea și combate-

rea acestei provocări. În ultimul deceniu natura conflictului militar s-a transformat substanțial, dincolo de luptele convenționale între armatele statale, spre conflicte neconvenționale și războiul hibrid, determinând schimbări ale organizării și structurii forțelor militare, ale modului de acțiune, ale tehnicii și mijloacelor de luptă. Această tendință se manifestă la nivel global în care actorii majori își adaptează, modernizează și profesionalizează puterea militară, își revizuiesc strategiile de securitate și doctrinele militare, își dezvoltă noi tehnici și tehnologii, fapt ce caracterizează importanța interesului sporit față de mediul de securitate al sec. XXI-lea.

Potrivit lui C.-C. Ioniță, războiul hibrid la nivel teoretic reprezintă un nou tip de război, care cuprinde o combinație unică de amenințări hibride, ce permit exploatarea multitudinii de provocări rezultate prin utilizarea tuturor acțiunilor strategice și tactice, de cele mai multe ori simultan [1, p. 64]. F. Hoffman și R. Glenn exprimă supoziția că războaiele hibride nu reprezintă o noutate, dar cele actuale sunt desfășurate altfel, mai diferit, prin amalgamarea și diversificarea nivelurilor de conducere cu metode noi și complicate de desfășurare a acțiunilor militare, subliniind necesitatea elaborării unui cadru teoretico-conceptual privind fenomenul războiul hibrid [2, p. 5].

C.-C. Ioniță este de părere că războiul hibrid, reprezentând o nouă abordare a neconvenționalității împotriva unei tehnologii foarte dezvoltate, în care actorii statali sau nonstatali ar putea alege dintr-o multitudine de tactici și tehnologii pe care să le combine în proceduri inovative, care să le satisfacă propriile interese geopolitice prin confruntarea implicării forțelor armate. În opinia sa, viitoarele conflicte militare vor manifesta trei tendințe, în special în funcție de capacitatea și posibilitatea combatanților de a face față noilor cerințe ale spațiului operațional contemporan: 1. Războiul convențional supertehnicizat, ultrarapid și extrem de costisitor, care poate fi susținut numai de un număr limitat de state superdezvoltate economic și militar; 2. Războiul hibrid în care va fi folosit un mixaj de tehnologii noi și doctrine vechi, combinarea inovativă cu diferite tipuri de tactici și tehnici a căror frecvență și letalitate vor crește; 3. Generalizarea conflictelor asimetrice în care vor fi folosite forțe convenționale și neconvenționale, mijloace atipice ca terorismul și crima organizată [1, p. 65-66].

Ținem să precizăm că evoluția teoretico-conceptuală a fenomenului războiul hibrid se află într-o dinamică permanentă, asigurând o reflecție epistemologică asupra aspectului practic de aplicare a strategiilor și tacticilor multidimensionale, care au modificat paradigma de desfășurare a războiului contemporan. În această ordine de idei, amenințările de tip hibrid, de cele mai multe ori, au fost analizate ca o problemă și nu ca o abordare teoretico-conceptuală, care să presupună și o soluționare. Din perspectiva evoluției războiului hibrid, C. Gray susține că războiul poate fi caracterizat ca o combinație hibridă de tactici tradiționale și neconvenționale, o planificare și o execuție descentralizată, precum și de acțiunea unor actori nonstatali care pot folo-

si tehnologii simple și sofisticate, într-un mod inovativ [3, p. 14]. C.-C. Ioniță relevă că această definiție include amenințările hibride și provocările hibride (tradiționale, neconvenționale și teroriste), precum și dimensiunile fizice și conceptuale ale conflictului, prima fiind o luptă împotriva unui adversar înarmat, iar cea de-a doua – o luptă mai extinsă pentru controlul și susținerea populației locale în zona de conflict, menținerea sprijinului public în interiorul statelor participante, precum și obținerea sprijinului comunității internaționale în realizarea acțiunilor de asigurare a securității regionale [1, p. 67].

F. Hoffman, dezvoltând teoria războiului hibrid, afirmă că în viitor războiul va cunoaște o combinație și mai accentuată, manifestată printr-un melanj de capacități denumit război hibrid, specificul căruia constă în faptul că implică orice inamic care întrebuințează, simultan și într-un mod adaptabil, o combinație complexă de armamente și mijloace convenționale, război neconvențional, terorism și abordare criminală în spațiul de luptă actual, amestecând letalitatea conflictelor interstatale cu fanatismul și feroarea îndelungată a războiului neconvențional, pentru a-și atinge obiectivele geopolitice [4, p. 4]. O. Shynkarenko este de părerea că acțiunile întreprinse în 2014 de către Federația Rusă în Peninsula Crimeea și în regiunea Donbas au implicat și acțiuni ale forțelor speciale, care au executat tactici și tehnici variate, precum și campanii de dezinformare și exploatarea vulnerabilităților interne ale Ucrainei, încadrându-se în teoria războiului hibrid. Federația Rusă utilizează pe larg în Ucraina trupe de comando și mercenari pentru a lupta alături de voluntarii locali, realizându-și astfel într-un mod indirect obiectivele politice, desfășurând un nou tip de război, un război hibrid în care armatele nu adoptă în mod direct rolul de agresor. În schimb, ele servesc pentru a intimida, în timp ce grupurile importante de mercenari, împreună cu extremiștii locali și bandele criminale din zonă, participă la operațiuni militare [5].

În această ordine de idei, J. Mattis și F. Hoffman exprimă supoziția că războaiele hibride nu sunt un fenomen nou, dar actualmente sunt desfășurate diferit. În acest tip de război, forțele sunt greu de identificat în cadrul aceleiași armate sau în același spațiu operațional. Combinația de capacități neconvenționale cu forțe convenționale, integrate la nivel operativ sau tactic, poate constitui o provocare considerabilă pentru securitatea internațională. Totodată, J. Mattis acordă prioritate noțiunilor de inamici hibridi, forțe militare hibride, în cadrul războiului hibrid, care se deosebește de forma clasică a războiului convențional prin faptul că acesta permite adversarului să ocupe poziții de luptă paralele, în același timp înaintând un alt set de acțiuni pentru forțele militare [6, p. 30-32].

C. Popescu subliniază că războiul hibrid este derivat din paradigma războiului total, reprezentând o etapă mai complexă și extrem de eterogenă, în acord cu progresul tehnologic și informațional actual. Războiul hibrid nu este o noutate totală, tacticile hibride au fost aplicate și în trecut. Diferența este determinată de potențialul

distructiv de mare amploare, de eterogenitatea mijloacelor, de extinderea fenomenului la scară planetară, subsecvent globalizării și interconectării sistemelor economico-financiare, de comunicații, de transport și de riscul declanșării conflagrației nucleare, fapt care limitează opțiunile de tip *hard power* în favoarea celor de tip *soft power* și *smart power* [7, p. 126]. Potrivit expertului, războiul hibrid reprezintă cea mai recentă, mai complexă și, probabil, cea mai extinsă în viitor expresie a războiului contemporan, amalgamează elemente ale conflictului armat convențional cu cel neconvențional de tip psihologic, informațional, propagandistic, imagologic, îmbrăcând forma clasică a confruntărilor armate și elementele specifice terorismului, războiului de gherilă, insurgenței și insurecției, ale conflictului armat simetric și asimetric [7, p. 125], pe când M. Galeotti consideră că războiul hibrid este unul postmodern, elementul principal fiind nedeclararea în mod oficial, dar și purtat în permanență cu mijloace militare și nonmilitare, de la operațiuni sub acoperire la atacuri cibernetice și chiar până la operațiuni masive de lobby [8, p. 63], iar F. van Kappen exprimă opinia că războiul hibrid reprezintă o îmbinare a războiului clasic cu utilizarea elementelor noi, care se manifestă prin încheierea acordurilor dintre statul implicat într-un război hibrid cu participanții nonstatali de partea sa, cum ar fi: luptătorii voluntari, grupările populației locale, organizațiile paramilitare, fiind negată totalmente legătura directă [9].

În opinia noastră, războiul hibrid se distinge de cel clasic convențional în contextul scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025 prin utilizarea pe larg în perioada procesului electoral a propagandei în masă, a provocărilor și a acțiunilor subversive de sabotaj, a acțiunilor de intimidare a populației în interiorul statului de către partidele politice și grupărilor criminale finanțate de către un actor statal sau nonstatal, toate fiind activități de ingerință geopolitică cu scopul de a influența sau păstra vectorul geopolitic al statului, iar pentru războiul clasic, principalul mijloc de realizare a scopurilor propuse este utilizarea forțelor militare regulate. Războiul hibrid este și o varietate de conflict armat, care se poartă cu trupe regulate și manevre militare de tip clasic, dar mai ales prin folosirea unei largi palete de mijloace și metode de luptă neconvenționale, respectiv, atacuri cibernetice, acțiuni destabilizatoare în plan economic și social, precum și acțiuni de factură diversionistă purtate cu unități speciale, forțe neregulate, grupări paramilitare.

C. Popescu nu este de acord cu afirmațiile lui W. Mitchell conform cărora războiul limitat este menit să testeze statu-quo-ul sistemului internațional și capacitățile de reacție politico-diplomatică, economică și militară a marilor puteri, și că războiul hibrid ar fi, de fapt, un război limitat, cu riscuri și costuri reduse, anticipând un război total, susținând că războiul hibrid nu este un război limitat, dar un război limitat poate fi un război hibrid. Declanșarea războiului hibrid este determinat de interesele de securitate în cadrul sferelor de influență geopolitică, îmbrăcând forme extrem de diverse: militare și nonmilitare, convenționale și neconvenționale, poate fi extrem de

costisitor și devastator și se poate prelungi atâta timp cât marea putere este interesată să-l perpetueze. Din aceste motive, nu este un război limitat, perioada acestuia este determinată de interesele geopolitice de securitate, care conduc războiul hibrid și îi poate conferi un caracter limitat sau nelimitat, în funcție de gradul și potențialul de realizare a obiectivelor geopolitice urmărite inițial de către actorul geopolitic [7, p. 127].

Conform aserțiunii exprimate de F.-M. Barbu, viitoarele conflicte vor fi la fel de complexe ca și societatea umană, tendința fiind ca părțile combatante să desfășoare acțiuni militare specifice întregului spectru al operațiunilor atât convenționale, cât și neconvenționale, cel mai probabil într-o manieră simultană. Această abordare este percepută ca un element relevant al războiului hibrid, subiectul care lansează agresiunea face uz de întreaga gamă de tehnici asimetrice pentru a exploata vulnerabilitățile adversarului [10, p. 55]. În opinia sa, războiul hibrid este o combinație de strategii și tactici menite să combine metodele de luptă, să utilizeze succesul tactic pentru a obține efecte strategice prin exploatarea rapidă a avantajelor în domeniul cognitiv și moral. Un război nu poate fi hibrid doar prin capacitățile utilizate și efectele produse, dacă nu este abordat prin perspectiva teoretică și logică, în special pentru înțelegerea și combaterea acestuia. Forțele militare, capabile să gestioneze orice amenințări hibride, trebuie să fie create astfel încât să aibă la bază un sistem de instruire profesionistă în plan militar, care să pună accentul pe formarea abilităților cognitive necesare pentru a recunoaște situațiile anacronice și pentru a se adapta rapid la acestea [10, p. 57].

Respingem ideea susținută de F.-M. Barbu, că apariția războiului hibrid nu reprezintă sfârșitul războiului tradițional sau convențional, dar adaugă mai multă complexitate procesului de planificare a apărării în sec. XXI. Considerăm că apariția unui nou fenomen ca războiul hibrid, specificat în strategiile și doctrinele militare, a contribuit la încheierea etapei războiului tradițional sau convențional și începerea unei noi etape în evoluția războiului contemporan. F. Hoffman afirmă că cea mai mare provocare în viitor va fi determinată de capacitatea beligeranților de a identifica cu precizie liniile de demarcațiune între formele în care se poartă războiul, pericolul real fiind reprezentat de statele sau entitățile nonstatale, care vor apela la utilizarea întregii panoplii de tactici și tehnologii în combinații inovatoare pentru a-și realiza obiectivele strategice stabilite în raport cu propria lor cultură și necesitățile impuse de spațiul geopolitic în care dețin interese [4, p. 35]. Potrivit opiniei sale, acțiunile de tip hibrid pot include o gamă largă și diversă de metode de luptă convenționale și, totodată, asimetrice, exercitate de către forțe militare clasice și grupări combatante neregulate, care pot include, într-o abordare extremă, acte teroriste și propagarea violenței generalizate asupra populației, precum și acțiuni care să favorizeze dezordinea publică. Aceste activități trebuie să fie direcționate operațional și tactic, pentru a obține efecte sinergice atât în dimensiunea fizică, cât și în cea psihologică a conflictului [11, p. 8].

În accepția lui C. Băhnăreanu, pe lângă acțiunile de luptă numite clasice, de regulă purtate de state, la începutul sec. XXI se manifestă insistent acțiuni asimetrice, neconvenționale și hibride exercitate de actori nonstatali [12, p. 59]. În acest sens de idei, vom nota supoziția exprimată de C. Clausewitz, care menționa că fiecare epocă are propriul tip de război, propriile limitări și propriile percepții și, deci, pentru fiecare epocă conflictele și războaiele ar trebui analizate prin prisma particularităților sale [13, p. 593]. F. Hoffman notează că, deși actualmente nu este pe deplin acceptat de către experți, ca fiind un termen doctrinar, războiul hibrid reflectă cel mai bine particularitățile timpului, având în vedere faptul că statele și actorii nonstatali angajați în această formă de conflict exploatează toate modalitățile: convenționale, neregulate, teroriste și criminale pentru a destabiliza ordinea existentă. C. Băhnăreanu afirmă că susținătorii conceptului de război hibrid folosesc sintagma pentru a descrie zona unde războiul regulat și războiul neregulat se intersectează și se combină, și care, potrivit lui M. Isherwood, anulează diferența dintre războiul convențional și războiul neregulat, iar conform lui F. van Kappen, reprezintă o îmbinare a războiului clasic cu utilizarea formațiunilor armate neregulate, creându-se o nouă formă de război. Componentele, tacticile, tehnicile și procedurile specifice ambelor fațete ale războiului converg spre un nou tip de amenințare – hibridă, care deși nu este ceva nou în evoluția războiului, acțiunile hibride reliefează o nouă manieră de combinare și utilizare a tacticilor și instrumentelor convenționale și neconvenționale, specifice ultimelor generații de războaie [12, p. 65, 67].

F. Hoffman menționează că amenințarea hibridă poate încorpora toată paleta de moduri de purtare a războiului, incluzând capacități convenționale, tactici și formațiuni neregulate, acte teroriste, alte forme de violență și crime [4, p. 9]. T. Huber, M. Knox și W. Murray exprimă dezacordul privind conceptualizarea războiului hibrid sub aspectul existenței ca noutate în doctrinele militare și amenințare la adresa securității militare, considerând că acest tip de război nu este ceva nou, doar instrumentele sale sunt mult mai sofisticate și mai distrugătoare, necesitând un răspuns de aceeași natură. În opinia lor, războiul hibrid nu este nimic altceva decât o manifestare a unui tip de conflict întâlnit periodic în istorie, diferențele constând în faptul că nu necesită două forțe distincte, una convențională și alta neconvențională, și nu implică existența a două tipuri de război, regulat și neregulat, ci o îmbinare eficientă a unor tactici specifice celor două fațete ale războiului [12, p.65]. Împărtășim previziunea lui C. Băhnăreanu care îi contrazice, subliniind că, deși războiul hibrid continuă să nu fie acceptat în totalitate de experți în calitate de fenomen nou, fiind un termen nedoctrinar, el prezintă încă multe aspecte necunoscute, care necesită în continuare a fi studiate și analizate din punct de vedere teoretic pentru a edifica o bază teoretico-conceptuală a fenomenului studiat. Acest tip de război, precum și tot ceea ce implică, va duce destul de rapid la reevaluarea reflecției a actualelor doctrine operaționale, astfel încât statele și forțele lor armate

să fie pregătite să contracareze și să răspundă eficient unor tactici, tehnici și proceduri de tip hibrid [12, p. 67].

Nu suntem de acord cu ipoteza că războiul hibrid este un război asimetric cu utilizarea minimă a potențialului militar în scopul realizării obiectivelor și intereselor geopolitice, precum și cu afirmația lui F. van Kappen că războiul hibrid include un spectru larg de acțiuni în care componenta militară are un rol nesemnificativ, atribuindu-se importanță majoră altor mijloace nonletale precum sunt cele politice, informaționale, psihologice și economice, care i-ar permite să obțină rezultate necesare, cauzând prejudicii mecanismului funcționării statului adversarului, astfel demoralizând societatea [14, p. 27].

Considerăm abordarea nonletală a războiului hibrid ca fiind una eronată, care creează o stare de siguranță geopolitică falsă a statului, situație în care este respinsă orice implicare militară din partea oricărui stat, precum și neacordarea atenției sporite cercetării în profunzime a premiselor și a contextului geopolitic regional și internațional favorabil declanșării fazei militare a războiului hibrid, aceasta fiind unica, care contribuie eminent la realizarea intereselor geopolitice de securitate. Ținem să precizăm că cea mai importantă și una dintre primele faze ale războiului hibrid este cea militară, după informațional-propagandistică și politico-diplomatică, având un impact distructiv asupra infrastructurii și psihologic asupra populației civile, și abia după constrângerile impuse de comunitatea internațională părții agresoare componenta militară este conservată, ulterior fiind aplicate alte mijloace nonletale pentru subminarea potențialului de dezvoltare al statului, fapt ce determină caracterul evolutiv al războiului hibrid.

2. Narațiuni geopolitice din perioada electorală a scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025

Occidentul, în special Uniunea Europeană trece printr-un proces de redimensionare a intereselor sale geopolitice din spațiul postsovietic prin promovarea proiectului de integrare europeană determinat de agresiunea militară pe scară largă declanșată de Federația Rusă împotriva Ucrainei. Revizionismul imperialist al Federației Ruse în spațiul postsovietic manifestat prin componenta militară împotriva independenței, suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei, precedat de politica anterioară de sprijinire a separatismului în Republica Moldova, a schimbat viziunea geopolitică a Uniunii Europene prin extinderea hotarelor sale spre Est, în interiorul spațiului postsovietic, perceput de Federația Rusă ca sfera sa de influență geopolitică. În acest context de deschidere geopolitică din partea Uniunii Europene, Republica Moldova a utilizat perioada electorală a scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025 narațiuni geopolitice foarte specifice pentru a se raporta atât cu proprii cetățeni, cât și cu actorii externi, precum și pentru a contracara ingerințele geopolitice ale Federației

Ruse prin promovarea narațiunii de păstrare a Republicii Moldova statutului de stat satelit al Federației Ruse.

Actualmente, politica externă a Republicii Moldova este orientată spre realizarea agendei de integrare în Uniunea Europeană, iar orice relație cu Federația Rusă, va deturna parcursul firesc european, care este unul promițător. Apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană și distanțarea de Federația Rusă este reflectată și în noul cadru legislativ privind domeniul de securitate și apărare. Narațiunile geopolitice din perioada electorală, cum ar fi: războiul dintre Federația Rusă și Ucraina, ingerința Federației Ruse pentru a influența rezultatele scrutinului parlamentar și procesul de integrare europeană al Republicii Moldova au dominat comunicarea pre-electorală, fiind folosită, pe bună dreptate, de factorii de decizie pentru a-și mobiliza propriul electorat. Narațiunea de război utilizată frecvent ca bază pentru a argumenta aplicarea unei politici externe împotriva Federației Ruse în solidaritate cu Ucraina, era prezentă în discursurile reprezentanților partidului de guvernământ, care apelând la această narațiune au explicat electoratului său originea lipsei de progrese majore în domeniul social-economic, iar partidele din opoziție au criticat un asemenea mesaj, deoarece se recurge în mod excesiv la problema războiului dintre Federația Rusă și Ucraina pentru a-și justifica eșecurile în actul de guvernare. Totodată, ingerința geopolitică externă este tratată în narațiunile guvernamentale prin folosirea politicienilor pro-ruși din opoziție pentru a destabiliza Republica Moldova, iar dezinformarea este una dintre principalele forme de interferență a Federației Ruse, Republica Moldova solicitând sprijinul partenerilor occidentali pentru a contracara riscurile și amenințările hibride cu caracter geopolitic generate din partea Federației Ruse, care consideră Uniunea Europeană un actor geopolitic rival, ce atentează la sfera sa de influență geopolitică, iar procesul de integrare europeană fiind înțeleș de statele candidate și asociate ca o decuplare geopolitică de Federația Rusă și o protecție împotriva provocărilor geopolitice hibride din partea Federației Ruse.

Subliniem că războiul hibrid a căpătat o importanță deosebită în perioada scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025, în care Republica Moldova a fost marcată de o influență externă majoră și de multiple atacuri cibernetice. Acest ciclu electoral a reiterat vulnerabilitățile capacităților instituționale din cadrul sistemului național de securitate, dar și voința politică ezitantă la nivel decizional în raport cu riscurile și amenințările din cadrul componentei neconvenționale a războiului hibrid cu vădit aspect geopolitic. Considerăm, în contextul Republicii Moldova războiul hibrid reprezintă o combinație de tactici convenționale, care se manifestă prin prezența trupelor, armamentelor și munițiilor militare ale Federației Ruse pe teritoriul Republicii Moldova și neconvenționale prin ingerință externă din partea Federației Ruse de dezinformare, manipulare a opiniei publice și realizarea atacurilor cibernetice, utilizate pentru a submina stabilitatea și încrederea în instituțiile politice ale statului, fără a recurge la conflicte armate directe, cu scopul de a peri-

clita parcursul geopolitic al Republicii Moldova de integrare în Uniunea Europeană și menținerea în spațiul de influență geopolitică al Federației Ruse, acțiuni, care pot afecta procesele și instituțiile democratice determinând crize politice severe pe termen lung.

Susținem că activitatea de contracarare a impactului geopolitic al războiului hibrid de către instituțiile statului este una esențială în procesul de consolidare a rezilienței securității naționale prin modernizarea componentei cibernetice, dar și a implementării unor politici de educație informațională în rândul populației. Totodată, fortificarea parteneriatelor de cooperare internațională multilaterală cu Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică, dar și bilaterală cu statele membre ale acestor organizații internaționale, rămâne a fi una vitală pentru asigurarea securității naționale și apărarea valorilor democratice.

În opinia noastră, cele mai importante narațiuni geopolitice ale războiului hibrid din perioada electorală a scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025 au inclus următoarele mesaje: 1. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană va prejudicia dreptul de suveranitate statală; 2. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană va determina renunțarea la neutralitatea permanentă a Republicii Moldova; 3. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană ar însemna și aderarea în mod obligatoriu și la Alianța Nord-Atlantică; 4. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană s-ar succeda cu procesul de unire cu România; 5. Exercițiile militare comune ale Republicii Moldova cu statele membre ale Alianței Nord-Atlantice subminează conceptul de neutralitate permanentă și suveranitatea statului; 6. Exercițiile militare comune ale Republicii Moldova cu România este o etapă premergătoare în eventualitatea unirii acestor două state; 7. Republica Moldova va avea doar de pierdut ca urmare a integrării în Uniunea Europeană; 8. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană va duce la „ucrainizarea” Republicii Moldova și la un eventual război cu Federația Rusă; 9. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană va contribui la escaladarea securității regionale prin „dezghețarea” conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova; 10. Uniunea Europeană este marioneta Statelor Unite ale Americii și viitorul acesteia este unul de dezintegrare.

În această ordine de idei, afirmăm că realizarea diseminării mesajelor false, manipularea informațiilor, influențarea opiniei publice și atacurile cibernetice au fost posibile prin aplicarea următoarelor mecanisme:

1. Manipularea informațiilor și propaganda s-a realizat în mod special pe platformele de socializare, care au devenit terenuri de luptă pentru dezinformarea alegătorilor, precum și un spațiu virtual de promovare a știrilor false și de desfășurare a campaniilor de influență și manipularea a opiniei publice, cu scopul de a destabiliza societatea în perioada electorală.
2. Atacuri cibernetice efectuate asupra infrastructurilor critice ale instituțiilor publice și private, cum ar fi: sistemele de calculatoare ale instituțiilor de stat,

rețelele electrice de aprovizionare cu electricitate, rețelele de aprovizionare cu gaze naturale, sistemele financiar-bancare etc., care au fost și eventual ar putea fi ținte ale atacurilor cibernetice, pentru a paraliza activitățile instituțiilor esențiale ale statului.

3. Utilizarea actorilor politici, instituțiilor confesionale, grupurilor paramilitare sau organizațiilor obscure, finanțate de Federația Rusă, care au contribuit la promovarea narațiunilor geopolitice în cadrul campaniei electorale prin coruperea alegătorilor, adesea camuflându-și implicarea directă, pentru a-și atinge scopurile propuse.
4. Exploatarea vulnerabilităților sociale de către concurenții electorali, cum ar fi: polarizarea politică, divizarea etnică, inegalitățile economice a intensificat gradul campaniei electorale, care a amplificat neîncrederea în instituțiile statului și a dezbinat societatea pe criteriul geopolitic.

Considerăm soluțiile pentru a contracara narațiunile geopolitice ale războiului hibrid sunt următoarele:

1. Implementarea politicilor de stat pentru realizarea procesului educațional media și de culturalizare în domeniului de securitate pentru cetățeni, ceea ce va dezvolta gândirea critică și capacitatea de a diferenția informația veridică furnizată oficial de dezinformarea și manipularea informației.
2. Modernizarea infrastructurii digitale publice și îmbunătățirea rezilienței instituțiilor de stat la atacuri cibernetice din exterior, prin investiții în securitatea națională.
3. Consolidarea coeziunii sociale prin promovarea dialogului și toleranței între grupurile sociale pentru a diminua vulnerabilitățile, care pot fi valorificate de către actorii politici și a spori capacitatea de rezistență socială.
4. Fortificarea relațiilor de cooperare internațională multilaterală și bilaterală cu partenerii Uniunea Europeană, Alianța Nord-Atlantică, precum și cu statele aliate ale acestor organizații internaționale pentru asigurarea unui nivel sporit al securității naționale.

Suntem de părerea că dimensiunea geopolitică a războiului hibrid este un fenomen complex și subtil, dar printr-o înțelegere și conștientizare aprofundată și prin acțiuni de prevenire, identificare și contracarare concrete și eficiente realizate de către instituțiile statului din domeniul securității și apărării naționale, consecințele negative pot fi evitate.

Concluzii

Constatăm că în perioada electorală a scrutinului parlamentar din 28 septembrie 2025 Federația Rusă a intensificat dimensiunea geopolitică a atacurilor hibride sporind gradul de pericol împotriva securității naționale a Republicii Moldova, în contextul declanșării componentei convenționale a războiului hibrid împotriva

Ucrainei și a componentelor informațional-propagandistică, cibernetico-electronică, politico-electorală și social-culturală a războiului hibrid împotriva statelor membre ale Uniunii Europene și ale Alianței Nord-Atlantice, care se manifestă ca două fenomene interdependente complexe și multidimensionale, cu consecințe letale, înglobând strategii, tactici și tehnici de ordin simetric, asimetric, convențional și neconvențional, subiecții participanți fiind atât actorii statali, cât și actorii nonstatali. Realizarea procesului de consolidare a rezilienței dimensiunii geopolitice a securității naționale a Republicii Moldova prin valorificarea oportunităților de soluționare a problemelor geopolitice, care determină un nivel înalt de vulnerabilitate la adresa sistemului național de securitate necesită o intensificare a relațiilor de cooperare politico-militare la nivel multilateral cu structurile și instituțiile euroatlantice, precum și la nivel bilateral cu statele membre ale Alianței Nord-Atlantice, ce vor contribui la implementarea unor reforme profunde de modernizare a sectorului de securitate și apărare națională, ce se va solda cu amplificarea gradului de descurajare a eventualelor pericole din partea potențialelor inamici, precum și combaterea eficientă a riscurilor și amenințărilor actuale la adresa securității naționale. Reglementarea problemelor geopolitice cu care se confruntă Republica Moldova, în condițiile unui război hibrid din partea Federației Ruse, depinde în mare măsură de finalitatea războiului dintre Federația Rusă și Ucraina, iar fortificarea statutului geopolitic de stat furnizor de securitate regională, depinde de realizarea intereselor geopolitice ale Republicii Moldova în cadrul noii arhitecturi europene de securitate.

Referințe bibliografice:

1. Ioniță C. Este războiul hibrid ceva nou? In: *Impact Strategic*, 2014, nr. 4 (52), pp. 64-76.
2. Hoffman F. *Further thoughts on hybrid threats* [online]. [citat 15.10.2025]. Disponibil: <http://www.smallwarsjournal.com>
3. Gray C. *Încă un secol sângeros. Războiul viitorului*. Londra: Weidenfeld & Nicolson, 2006.
4. Hoffman F. Hybrid warfare and challenges. In: *The Joint Force Quarterly Magazine*, 2009, nr. 52, pp. 2-45.
5. Shynkarenko O. *Russia`s hybrid war in Ukraine* [online]. [citat 17.10.2025]. Disponibil: <http://www.iwpr.net/report-news/russias-hybrid-war-ukraine>
6. Mattis J., Hoffman F. Future warfare: the rise of hybrid warfare. In: *U.S. Naval Institute Proceedings*, 2005, november, pp. 27-35.
7. Popescu C. Observații privind actualitatea războiului hibrid. Studiu de caz: Ucraina. In: *Impact Strategic*, 2014, nr. 4, pp. 124-138.
8. Roșca S. Reflecții conceptuale asupra noțiunii de propagandă: istorie și actualitate. In: *Relații Internaționale Plus*, 2016, nr. 1 (9), pp. 51-67.

9. Горбулин В. *Гибридная война как ключевой инструмент российской геостратегии* [online]. [citat 20.10.2025]. Disponibil: <http://www.gazeta.zn.ua/internal/gibridnaya-voyna-kak-klyuchevoy-instrument-rossiyskoy-geostrategii-revansha-.html>
10. Barbu F.-M. Considerații privind războiul hibrid. In: *Impact Strategic*, 2015, nr. 2, pp. 52-58.
11. Hoffman F. *Conflict in the 21st century: the rise of hybrid wars*. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies, 2007. 72 p.
12. Băhnăreanu C. Evoluția războiului de la acțiunile clasice la cele hibride. In: *Impact Strategic*, 2015, nr. 2, pp. 59-68.
13. Clausewitz von C. *On war*. New Jersey: Princeton University Press, 1989. 732 p.
14. Cebotari S. Războiul hibrid. Unele considerațiuni. In: *Revista Militară*, 2015, nr. 1 (13), pp. 23-34.